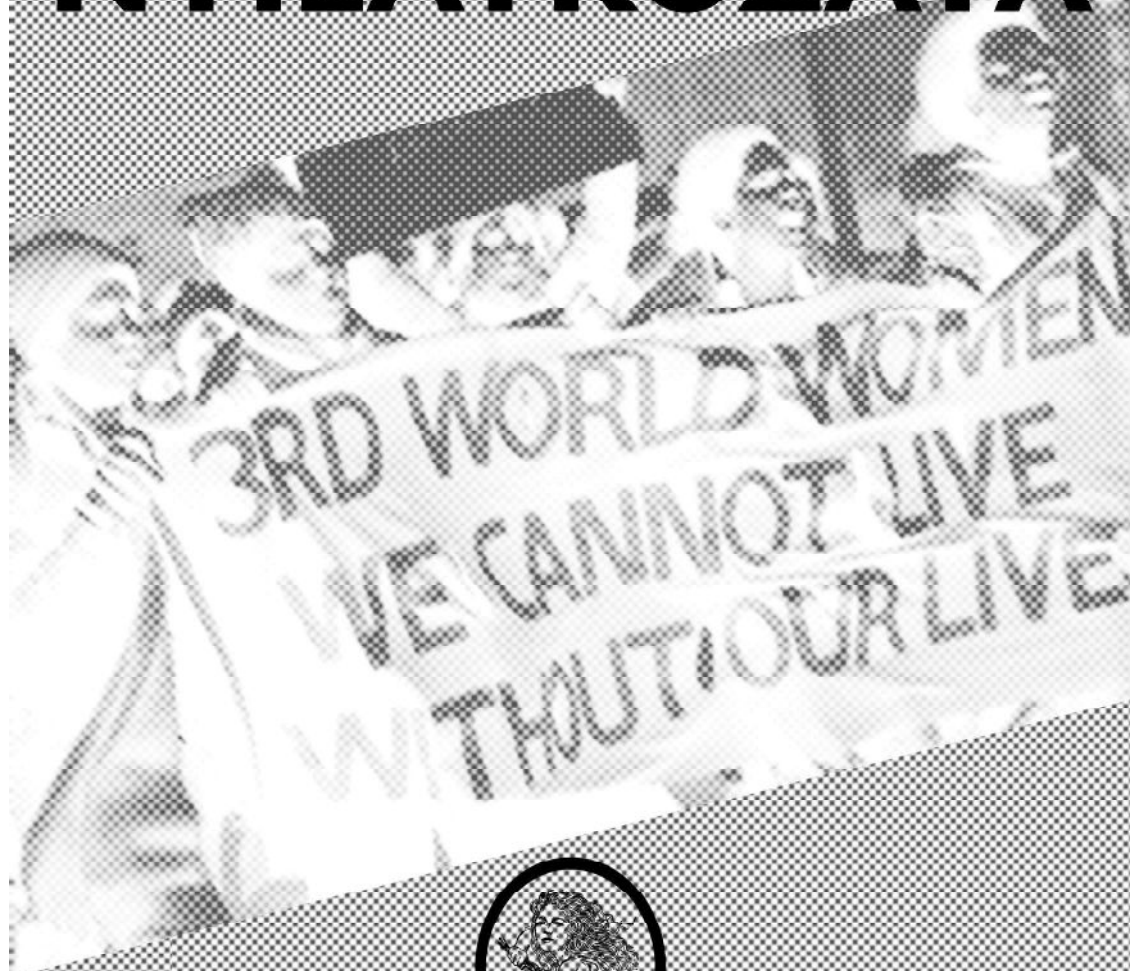

Feminista fordítássorozatunk motóját - A hallgatásod nem véd meg - Audre Lorde afroamerikai leszbikus feminista szerzőtől kölcsönöztük. A sorozatban különböző nemzetközi és romániai interszekcionális, antirasszista és antikapitalista feminista esszék, elemzések és manifesztumok magyar fordításait közöljük, melyek a cinkos csend helyett a meghallgatást, az elhallgatás helyett a felszólalást és a párbeszédet kívánják katalizálni.

A COMBAHEE RIVER COLLECTIVE NYILATKOZATA

A Szabad Oldalak kollektíva tisztában van a fizikai könyvek ökológiai hatásával, ezért emlékeztetjük aszt hogy:

Oszd meg

a könyveid szeretteddel a családból vagy a közösségből.

Ajándékozd el

a könyveket, amelyekre már nincs szükséged.

Ne dobd el

soha a könyveket, még ha megrongálódta sem. Valaki másnak örömet okozhat.

Javítsd meg

Keríts időt, hogy megjavíts egy könyvet és adj esélyt, hogy másokhoz eljusson.

Csak azt vedd meg, amire szükséged van

Ne vásárolj könyveket dísznek. Azt vedd meg, ami tényleg érdekel.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

aszem.info

facebook.com/aszempont

aszempont@gmail.com

A Pagine Libere (Szabad Oldalak) egy anarchista kiadó.

Decentralizált, autonóm és horizontálisan szerveződő kollektíva. Román és – alkalomadtán – más nyelvű nyomtatványaink (könyvek, brosúrák, fanzinek) kiadásával az a célunk, hogy a jelenlegi kapitalista és autoritárius rendszernek ellenállni képes személeteket és gyakorlatokat népszerűsítsünk, ösztönözzünk.

A libertárius hagyományban a pamflet, a rejtve és titkon nyomtatott kiadványok gyakran közkezen forogtak, szabadon. A Pagine Libere Kiadó folytatni kívánja ezt a hagyományt és arra bátorít mindenkit, hogy használja, adaptálja és – ha indokolt – módosítsa szövegeinket. Az egyetlen kitétel az, hogy mindez ne kereskedelmi célból történjen. Arra kérjük azokat, akik az általunk kiadott anyagokat vagy az azokból kiragadott részleteket használják, amennyiben lehetséges, jelezzék a forrást.

A szem egy önszerveződő és nem hierarchikus romániai, magyar nyelvű társadalomkritikai és kulturális online folyóirat.

Elméleti, tudományos és kritikai publikációinkon keresztül szociális problémákra igyekszünk reflektálni. Erdélyi folyóiratként abban a sajátos helyzetben vagyunk, amely lehetővé teszi, hogy összekötő kapocsként működhessünk a magyar és a román kritikai kultúra, valamint a határon inneni és túli magyar nyelvterületek és más európai kritikai kezdeményezések, publikációs felületek és politikailag aktív csoportok között.

Már megjelent:

BROSÚRÁK:

I. Románul

1. *A. Răvășel* – Mircea Rosetti
2. *Adrian Tătăran* – Panait Mușoiu
3. *Andie Nordgren* – Anarhia relațională (introducere de *hopancarusel*)
4. *bell books* – Să înțelegem patriarhatul
5. *Carolina Vozian* – Carte, cocon, cochilie, cameră, chirie
6. *Colin Ward* – Anarhismul ca teorie a organizării
7. *CrimethInc* – Vot vs. Acțiune Directă
8. *Cristian-Dan Grecu* – Cșipike – piticul comunist
9. *David Graeber* – Ești un anarhist? Răspunsul te-ar putea surprinde!
10. *Dennis Fox* – Anarhism și psihologie
11. *Necunoscut* – Slogane din mai 68
12. *Emma Goldman* – Căsătorie și iubire
13. *Emma Goldman* – Gelozia: cauze și posibile remedii
14. *Emma Goldman* – Nu există Comunism în URSS
15. *Errico Malatesta* – Anarhia
16. *Giorgio Agamben* – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate
17. *Institutul pentru Studii Anarhiste* – Genul
18. *Ionuț-Valentin Cucu* – Kurzii, între naționalism identitar și federalism libertar
19. *Martin Veith* – Neobosit! Iuliu Neagu-Negulescu
20. *M.E.K.A.N.* – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party siciliene
21. *Mihail Bakunin* – Catehism revoluționar
22. *Murray Bookchin* – Municipalism libertar
23. *Philip Richlin* – 10 reguli pentru o societate non-violentă
24. *Piotr Kropotkin* – Ordinea
25. *Robert Graham* – Ideea generală a Revoluției la Proudhon
26. *Veda Popovici* – Poliția Ucidă! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
27. *Vlad Brătuleanu* – Anarhismul în România

II. Magyarul

1. A Combahee River Collective Nyilatkozata
2. *bell books* – Feminista politika

3. *bell books* – Megérteni a patriarchátust
4. *Carolina Vozian* – Könyv, kégli, kéreg, kuckó, kvártély
5. *Vincze Enikő* – Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világhírvány idején: Lakhatási igazságosság Romániában
6. *Giorgio Agamben* – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
7. Határokon átvelő feminista manifesztum
8. *Murray Bookchin* – Libertárius municipalizmus

III. Angolul

1. *Cosmin Koszor-Codrea* – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
2. *Cristian-Dan Grecu* – Cșipike – the Communist Pipsqueak
3. *M.E.K.A.N.* – Ecstasy in the time of cholera
4. *Vlad Brătuleanu* – A Brief History of Anarchism in Romania

IV. Franciául

1. *Veda Popovici* – La Police assassine ! Pratiques et principes pour une solidarité féministe contre la répression.

KÖNYVEK:

I. Románul

1. Nicolas Trifon: un parcours libertar internaționalist – interviuri
2. *Iuliu Neagu-Negulescu* – Arimania
3. *Mihail Bakunin* – Dumnezeu și Statul

A Combahee River Collective¹ (CRC) egy 1974 és 1980 között Bostonban működött egyesült államokbeli fekete lesbikus feminista szervezet volt, mely az alább közölt, angolul The Combahee River Collective Statement (CRCS) című nyilatkozatáról ismert világszerte. Ebben a szövegben a kollektíva tagjai elsőként írtak a különböző hatalmi rendszerek összefonódó jellegéről, mely később az interszekcionalitás fogalmának alapját adta, azonban ők még nem használták konkrétan ezt a terminust. A nyilatkozat az amerikai fekete feminizmus egyik alapszövegévé vált. Ugyancsak a szöveg szerzőinek köszönhető az identitáspolitika terminus megalkotása, mely a fekete nők személyes tapasztalatainak vizsgálatából indul ki a szövegben. Azóta a különböző elnyomásokkal küzdő csoportok számára kulcsfogalommá vált az identitáspolitika és az interszekcionalitás fogalma, az identitáspolitikának pedig rengeteg jelentése és kontextusa alakult ki a különböző mainstream, liberális és baloldali mozgalmakban. A szöveg megértése érdekében szükséges, hogy identitáspolitika alatt ne a fogalomnak a neoliberais rendszer által kisajátított, depolitizált változatát értsük, amelyben a különbözőség és a különböző identitások mintegy áruvá válnak, az identitások komplexitása kilaposodik, elkezdenek címke szerűen működni, míg a bennük rejlő politikai transzformatív erő eltűnik.

1. A Combahee River Collective a dél-karolinai Combahee folyóról, pontosabban a Combahee folyón 1863. június 2-án az Underground Railroad aktivistája, Harriet Tubman által irányított hadműveletről kapta a nevét. Tubman egy afroamerikai rabszolgaként született abolitionista és politikai aktivista nő volt, aki miután megszökött rabszolgatartótól a rabszolgák menekülését segítő Underground Railroad mozgalomban volt aktív. A Combahee folyó hadművelete során több mint 750 volt rabszolgát szabadítottak fel és szállítottak a folyó mentén.

Az alábbi nyilatkozatot és az identitáspolitika itt előforduló, eredeti jelentését tehát történelmi és geopolitikai kontextusában kell szemlélnünk: fekete feminisztákként a kollektíva tagjai sem a kortárs fehér feminista mozgalmakban, sem a fekete polgárjogi és nacionalista mozgalmakban nem találták meg helyüket, mindkettő az elnyomásnak egyetlen formája ellen küzdött, előbbi a nemi, utóbbi a rasszhoz köthető elnyomás ellen. Mi történik azonban akkor, amikor egyszerre kell szembesülni a nemi és a rasszhoz köthető elnyomás formáival? Ebből a kérdésből indul ki a szöveg és ez tulajdonképpen az interszekcionalitás elméletének is egy kiindulópontja. Az identitásnak és az identitáspolitikának így egy interszekcionális, azaz a különböző hatalmi erőviszonyok metszéspontjain kialakuló, szemlélete érvényesül itt, mely a szó mainstream, neoliberális használatából hiányzik.

A hallgatásod nem véd meg feminista fordítássorozatunkban eddig olvasott szövegek vagy a feminizmus és a patriarchális rendszer általános megértésére vonatkoztak (lásd bell hooks korábban közölt Feminista politika és a sorozatban megjelent Megérteni a patriarchátust című írásait) vagy a kortárs nemzetközi (lásd a Határokon átvelő feminista manifesztumot) és romániai (lásd Carolina Vozian Könyv, kégli, kéreg, kuckó kvartély és Vincze Enikő Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világjárvány idején: Lakhatási igazságosság Romániában című szövegeit a lakhatás problémájáról Romániában és Kelet-Európában) geopolitikai helyzetre adható feminista reakciókról és elméleti, illetve mozgalmi megfontolásokról szövegeket. A Combahee River Collective Nyilatkozata a sorozatunkon belül egy tematikus antirasszista blokkot nyit meg, melyben az interszekcionalitás fogalmának bevezetésével indítunk, majd az afroamerikai antirasszista feminista gondolkodás néhány példáját mutatjuk be és külön kitérünk romániai antirasszista roma feminista szövegek közzétételére is.

Senki sem szabad, amíg nem vagyunk mind szabadok!

Ugron Nóra sorozatszerkesztő bevezetője

kapcsolódnak. Emellett számos workshopot és szemináriumot is tartottunk a fekete feminizmusról egyetemeken, *women's studies* konferenciákon és legutóbb középiskolákban is.

Az egyik kérdés, amely számunkra komoly aggodalomra ad okot, és amelylyel nyilvánosan foglalkozni kezdtünk, a fehér nők mozgalmában megjelenő rasszizmus. Fekete feministákként folyamatosan és fájdalmasan szembesülnünk kell azzal, hogy a fehér nők milyen kevés erőfeszítést tesznek rasszizmusuk megértése és leküzdése érdekében, ami többek között azt is megkövetelné, hogy a felszínesnél több ismeretre tegyenek szert a rasszt, a bőrszínt, a feketék történelmét és kultúráját illetően. A rasszizmus felszámolása a fehér nők mozgalmában értelemszerűen a fehér nők feladata, de továbbra is fel fogunk szólalni és követelni fogjuk a felelősségvállalást ebben a kérdésben.

Nem hisszük, hogy politikai elveink gyakorlatba ültetése során a cél mindig szentesíti az eszközt. Számos reakciós és romboló cselekedet „helyes” politikai célok elérése érdekében követtek el. Feministákként nem akarunk embereket tönkretenni a politika nevében. A kollektív folyamatokban és a hatalom nem hierarchikus elosztásában hiszünk saját csoportunkban és a forradalmi társadalomról alkotott elképzeléseinkben egyaránt. Elköteleztünk vagyunk, hogy politikai elveinket folyamatos vizsgálatnak vessük alá, mivel a kritika és az önkritika gyakorlatunk lényeges aspektusa. *Sisterhood is Powerful* [A nővériség erőteljes] című művének bevezetőjében Robin Morgan ezt írja: „A leghalványabb elképzelésem sincs arról, hogy a fehér heteroszexuális férfiak milyen lehetséges forradalmi szerepet tölthetnének be, mivel ők maguk a reakciós-érdekhatalom megtestesítői.”

Fekete feministákként és leszbikusokként tudjuk, hogy nagyon határozott forradalmi feladatot kell teljesítenünk, és készen állunk az egész életen át tartó munkára és küzdelemre.

*Fordította Ugron Nóra
Az eredetivel egybevetette Bíró Noémi*

A COMBAHEE RIVER COLLECTIVE NYILATKOZATA²

Fekete feministák csoportja vagyunk, akik 1974 óta gyűlésezünk rendszeresen. [1] Ez idő alatt politikai elveink meghatározásán és tisztázásán dolgoztunk, ezzel egyidőben saját csoportunkon belül, illetve más progresszív szervezetekkel és mozgalmakkal közösen végeztünk politikai munkát. Elveinket általánosan összefoglalva elmondhatjuk, hogy aktívan elköteleztünk vagyunk a rasszhoz köthető, a nemi, a heteroszexuális és osztályelnyomás elleni küzdelem mellett, és sajátos feladatunknak tekintjük annak az integrált elemzésnek és gyakorlatnak a kidolgozását, amely szerint az elnyomás főbb rendszerei összekapcsolódnak. Ezen elnyomások szintézise alkotja életünk feltételeit. Fekete nőkként a fekete feminizmust tekintjük kézenfekvő politikai mozgalomnak a sokféle és egyidejű elnyomás leküzdésére, amelyekkel minden színes nő szembesül.

Az alábbiakban négy fő témát fogunk megvitatni: (1) a kortárs fekete feminizmus kialakulását; (2) hogy miben hiszünk, azaz politikai elveink sajátos tartományát; (3) a fekete feministák szerveződésével kapcsolatos problémákat, beleértve kollektívánk rövid történetét is; valamint (4) fekete feminista problémákat és gyakorlatokat.

1. A kortárs fekete feminizmus kialakulása

Mielőtt áttekintenénk a fekete feminista mozgalom legújabb fejleményeit, szeretnénk kijelenteni, hogy eredetünket az afroamerikai nők folyamatos, a túlélésért és a felszabadulásért folytatott élet-halál küzdelmének a történelmi valóságában látjuk. A fekete nők rendkívül negatív viszonyát az amerikai politikai rendszerhez (mely egy fehér férfiak uralta rendszer) mindig is a két, rassz és nemi alapon elnyomott, csoporthoz való tartozásunk határozta

² Angol nyelven 1977 áprilisában jelent *The Combahee River Collective Statement* címmel. Online: <https://combaheerivercollective.weebly.com/the-combahee-river-collective-statement.html>

meg. Ahogy Angela Davis rámutat a *Reflections on the Black Woman's Role in the Community of Slaves* [Gondolatok a fekete nő szerepéről a rabszolgák közösségében] című cikkében, a fekete nők, ha csak fizikai valóságukban is, de mindig ellenséges álláspontot testesítettek meg a fehér férfiuralommal szemben, továbbá az ellenük és közösségeik ellen intézett támadásoknak folyamatosan aktívan ellenálltak, hol drámaibb, hol finomabb eszközökkel. Mindig is voltak fekete aktivista nők – néhányan közismertek, például Sojourner Truth, Harriet Tubman, Frances E. W. Harper, Ida B. Wells Barnett és Mary Church Terrell, és rajtuk kívül ezer meg ezer ismeretlen nő – akik osztoztak abban a tudásban, hogy nemi és rasszhoz köthető identitásuk találkozási pontja hogyan teszi egyedivé egész élethelyzetüket és politikai küzdelmeik fókuszát. A kortárs fekete feminizmus anyáink és nővéreink személyes áldozatainak, küzdelmeinek és munkájának számtalan generáción átívelő gyümölcse.

A fekete feminista mozgalom a legnyilvánvalóbban az 1960-as évek végén kezdődő amerikai második hullámú feminizmus során fejlődött ki. A fekete, a harmadik világbeli és a munkás nők kezdettől fogva részt vettek a feminista mozgalomban, de mind a külső reakciós erők, mind a mozgalmon belüli rasszizmus és elitizmus elfedte hozzájárulásaikat. 1973-ban, az elsősorban New York-i székhelyű fekete feminista szükségét érezték egy külön fekete feminista csoport létrehozásának. Így alakult meg az Országos Fekete Feminista Szervezet (NBFO, National Black Feminist Organization).

A fekete feminista politika egyértelműen kapcsolódik a fekete felszabadító mozgalmakhoz is, különösen az 1960-as és az 1970-es évektől. Sokan aktívak voltunk ezekben a mozgalmakban (például a polgárjogi és a fekete nacionalista mozgalmakban, vagy a Black Panthers mozgalomban). Életünket nagyban befolyásolta ezen csoportok ideológiája, céljai, és ezek elérésére alkalmazott taktikáik. A tudás, amelyet ezekben a felszabadító mozgalmakban szereztünk, a belőlük való kiábrándulás, valamint a fehér férfi baloldal perifériáján szerzett tapasztalataink vezettek el egy olyan politika kialakításának szükségességéhez,

lehetőségén is. Tavasszal tartottunk egy elvonulást, ami lehetőséget adott mind politikai beszélgetésekre, mind a személyközi problémák rendezésére. Jelenleg egy fekete feminista szöveggyűjtemény szerkesztését tervezzük. Úgy érezzük, hogy feltétlenül meg kell mutatnunk politikai elveink valóságát más fekete nőknek, és úgy gondoljuk, erre az írás és munkánk terjesztése a legalkalmasabb. A tény, hogy az egyes fekete feminista országos szervezetek egymásól elszigetelten élnek, hogy kevesen vagyunk, és hogy van némi készségünk az íráshoz, a nyomtatáshoz és a kiadáshoz, arra késztet bennünket, hogy az ilyen típusú projekteket válasszuk a fekete feminista szerveződésének eszközeként, miközben más csoportokkal együttműködve folytatjuk a politikai munkát.

4. Fekete feminista ügyek és gyakorlatok

Együtt töltött időnk során számos olyan kérdést azonosítottunk és kezdünk el vizsgálni, amely különösen fontos a fekete nők számára. Politikánk inkluzivitásának köszönhetően minden olyan helyzet foglalkoztat bennünket, amely hátrányosan befolyásolja a nők, a harmadik világbeli és a dolgozó emberek életét. Természetesen különösen elköteleztettek vagyunk azon küzdelmek mellett, amelyekben a rassz, a nem és az osztály egyidejűleg meghatározó elemei az elnyomásnak. Például bekapcsolódhatunk egy harmadik világbeli nőket foglalkoztató gyár munkahelyi szerveződésébe, vagy tiltakozhatunk egy kórház ellen, amely visszatartja az amúgy sem megfelelő egészségügyi ellátást a harmadik világból származó személyeknek, vagy létrehozhatunk egy nemi erőszak válságközpontot egy fekete lakóegyedben. A szociális segély és az óvodai gondok szintén a szerveződés egyik fókuszát jelenthetik. Az elvégzendő munka mennyisége és a számtalan kérdés, amelyet munkánk képvisel, csupán elnyomásunk átfogó mértékét tükrözik.

Más kérdések és projektek, amelyekkel a kollektíva tagjai ténylegesen foglalkoztak, a sterilizációval való visszaélések, az abortuszhoz való jog, az erőszakon és nemi erőszakon átesett nők, illetve az egészségügy problémáihoz

való visszaélés ellen küzdő és az abortuszjogi munkában, a Harmadik Világbeli Nők (Third World Women) nemzetközi nőnap tevékenységeiben, valamint Dr. Kenneth Edelin, Joan Little és Inéz García bírósági tárgyalásainak szolidaritási akcióiban. Első nyarunk alatt, amikor a csoportunk létszáma jelentősen csökkent, a továbbra is aktív tagokkal komolyan megvitattuk egy erőszakon átesett fekete nők számára létrehozandó menhely lehetőségét. (Akkoriban még nem volt menhely Bostonban.) Nagyjából ekkoriban döntöttünk úgy, hogy független kollektívává válunk, mivel komoly nézeteltéréseink voltak az NBFO polgári-feminista álláspontjával és világos politikai céljuk hiányával.

Abban az időben felvettük velünk a kapcsolatot azok a szocialista feministák is, akikkel együtt dolgoztunk az abortuszjogi akciókon, és arra próbáltuk ösztönözni minket, hogy vegyünk részt az Országos Szocialista Feminista Konferencián (National Socialist Feminist Conference) Yellow Springsben. Az egyik tagunk részt is vett, és a konferencián népszerűsített ideológia szűk látóköre ellenére jobban tudatosult bennünk, hogy meg kell értenünk saját gazdasági helyzetünket és ki kell dolgoznunk egy saját gazdasági elemzést.

Ősszel, amikor néhány csoporttag visszatért, több hónapig tartó viszonylagos inaktivitást és belső nézeteltéréseket tapasztaltunk, amelyeket először lesbikus-heteroszexuális megosztottságként értelmeztünk, de amelyek osztályközi és politikai nézetkülönbségek eredményei is voltak. A nyár folyamán aktív tagjainkban megfogalmazódott a politikai munka iránti igény és a törekvés, hogy túllépjünk a tudatosság növelésén és azon, hogy kizárólag érzelmi támogató csoportként működünk. 1976 elején ismét új célokat kerestünk, miután azok a nők, akik nem akartak politikai munkát végezni, és akik egyet nem értésüket fogalmazták meg, saját akaratukból abbahagyták a részvételt. Abban az időben úgy döntöttünk, hogy új tagok felvételét követően, tanulmányi csoporttá szerveződünk át. Mindig is megosztottuk olvasmányainkat egymással, és néhányan már hónapokkal a döntés meghozatala előtt cikkeket írtak a fekete feminizmusról csoportos beszélgetéseinkhez. Tanulmányi csoportként kezdtünk el működni, és elkezdtünk gondolkodni egy fekete feminista kiadvány alapításának

amely antirasszista, ellentétben a fehér nőkével, és nem-szexista, ellentétben a fekete vagy fehér férfiak mozgalmával.

A fekete feminizmusnak tagadhatatlanul van egy személyes eredete is, mégpedig azon politikai felismerések formájában, amelyek az egyes fekete nők látszólag egyéni élettapasztalataiból származnak. A fekete feministák és sok más fekete nő, akik nem vallják magukat feministának, a nemi és szexuális elnyomást állandó tényezőkként élik meg mindennapi életünk során. Már gyerekként rájöttünk, hogy mások vagyunk, mint a fiúk, és másképp bánnak velünk. Például ugyanazzal a lélegzetvétellel mondták nekünk, hogy maradjunk csendben a „nőiesség” kedvéért, és azért, hogy a fehér emberek szemében kevésbé legyünk kifogásolhatóak. Ahogy felnőtünk, tudatosult bennünk a férfiak általi fizikai és szexuális bántalmazás veszélye. Arra azonban nem volt módunk, hogy megfogalmazzuk azt, ami számunkra annyira nyilvánvaló volt, amiről mindvégig tudtunk, hogy valójában történik.

A fekete feministák gyakran beszélnek az örültség érzéséről, melyet azelőtt éreztek, mielőtt megismerték volna a szexuális politika, a patriarchális uralom, de legfőképpen a feminizmus fogalmát, vagyis azt politikai elemzést és gyakorlatot, amelyet mi nők alkalmazunk az elnyomás elleni küzdelemben. A tény, hogy a rasszpolitikák és a rasszizmus egész életünket átható tényezők, nem tette lehetővé, és továbbra sem teszi lehetővé a legtöbb fekete nő számára, hogy mélyebben megvizsgáljuk saját tapasztalatainkat, és ebből a közös és bővülő tudatból olyan politikát alakítsunk ki, amely megváltoztatja az életünket és elkerülhetetlenül véget vet az elnyomásunknak. Fejlődésünket a feketék korabeli gazdasági és politikai helyzetével is össze kell kapcsolnunk. A második világháború utáni afroamerikai fiatalok nemzedéke volt az első, amely minimálisan részesülhetett bizonyos, a feketék elől korábban teljesen elzárt, oktatási és foglalkoztatási lehetőségekből. Noha gazdasági helyzetünk még mindig az amerikai kapitalista gazdaság legalsó lépcsőfokára tehető, az oktatás és a foglalkoztatottság tokenizmusának köszönhetően néhányan képesek voltunk

megszerezni olyan eszközöket, amelyek potenciálisan lehetővé teszik számunkra az elnyomásunk elleni hatékonyabb küzdelmet.

Kezetben az egyesített antirasszista és antiszexista álláspont hozott össze bennünket, és politikai fejlődésünk során a kapitalizmusban megnyilvánuló heteroszexizmus és a gazdasági elnyomás ellen fordultunk.

2. Amiben hiszünk

Politikai elveinek mindenekelőtt abból a közös meggyőződésből fakadnak, hogy a fekete nők eredendően értékesek, és hogy felszabadulásunk szükségszerűség, nem pedig más személyek felszabadulásának kiegészítője, ugyanis emberként autonómiára van szükségünk. Ez annyira kézenfekvőnek tűnik, hogy leegyszerűsítőnek hathat, de nyilvánvaló, hogy egyetlen más látványosan progresszív mozgalom sem kezelte sajátos elnyomásunkat kiemelt fontosságúként, és nem dolgozott komolyan ennek megszüntetéséért. Pusztán a fekete nőknek tulajdonított pejoratív sztereotípiák megnevezése (pl. mammy, matriarcha, Sapphire, kurva, bulldagger), nem beszélve a kegyetlen, gyakran gyilkos bánásmód számbavételéről, jelzi, hogy milyen kevés értéket tulajdonítottak életünknek négy évszázados rabságunk során a nyugati féltekén. Fel kellett ismernünk, hogy az egyetlenek, akik eléggé törődnek velünk ahhoz, hogy következetesen dolgozzanak a felszabadulásunkért, mi vagyunk. Elveink önmagunk, nővéreink és közösségünk iránti egészséges szeretetünkből erednek, amely lehetővé teszi számunkra, hogy folytassuk a küzdelmet és a munkát.

A saját elnyomásunkra való összpontosítás az identitáspolitika koncepciójában testesül meg. Úgy gondoljuk, hogy a legmélyebb és potenciálisan a legradikálisabb politika közvetlenül a saját identitásunkból származik, szemben azzal, hogy valaki más elnyomásának felszámolására törekedjünk. A fekete nők esetében ez különösen ellenszenves, veszélyes, fenyegető, és ebből adódóan forradalmi koncepció is, mivel az összes korábbi politikai mozgalmat áttekintve kitűnik, hogy bárki méltóbb a felszabadulásra, mint mi magunk. Elutasítjuk a

vagy akár tudásban. A férfiak és a nők értéke az arany és az ezüst értékéhez hasonló – nem egyenlők, de mindkettőnek nagy értéke van. Be kell látnunk, hogy a férfiak és a nők kiegészítik egymást, mert nincs ház / család férfi és feleség nélkül. Mindkettő elengedhetetlen bármely élet fejlődéséhez.⁴

A legtöbb fekete nő anyagi körülményei aligha engedik meg számára akár a gazdasági, akár a nemi viszonyok megbontását, mivel ezek látszólag némi stabilitást jelentenek életükben. Sok fekete nő jól ismeri mind a szexizmust, mind a rasszizmust, de mindennapi élete szorításában nem kockáztathatja meg, hogy mindkettő ellen harcoljon.

A fekete férfiak reakciója a feminizmusra köztudottan negatív. Természetesen még a fekete nőknél is jobban fenyegeti őket az a lehetőség, hogy a fekete feministák a saját igényeink köré szerveződhetnek. Rájönnek, hogy nemcsak értékes és szorgalmas szövetségeseket veszíthetnek el küzdelmeikből, hanem arra is kényszerülhetnek, hogy megváltoztassák hagyományosan szexista, elnyomó viszonyulásait a fekete nők felé. A vád, miszerint a fekete feminizmus megosztja a feketék küzdelmeit, erőteljesen visszatartja az önálló fekete nők mozgalmának növekedését.

Mégis, nők százai tevékenykedtek különböző periódusokban csoportunk hároméves fennállása alatt. És minden fekete nő az életében korábban nem tapasztalt lehetőség iránti mély igényből jött el hozzánk.

Amikor 1974 elején elkezdtünk összegyűlni az NBFO első keleti regionális konferenciája után, nem volt szerveződési stratégiánk, sőt céljaink sem. Csak meg akartuk nézni, hogy mivel állunk szemben. Pár hónapos szünet után, az év végén újra találkozni kezdtünk, és különféle, intenzív tudatosságnövelő tevékenységbe kezdtünk. Az az elsöprő érzésünk támadt, hogy sok-sok év után végre egymásra találtunk. Noha csoportként nem végeztünk politikai munkát, egyénileg folytattuk részvételünket a lesbikus politikában, a sterilizálással

4. Mumininas of Committee for Unified Newark (1971). *Mwanamke Mwananchi (The Nationalist Woman)*, Newark, N.J., 4–5.

szinten ki vagyunk semmizve, és mégis szükségét érezzük a küzdelemnek, hogy megváltoztassuk az összes fekete nő helyzetét. Michele Wallace *A Black Feminist's Search for Sisterhood* [Egy fekete feminista nővériség keresése] című munkájában erre a következtetésre jut: „Fekete és feminista nőként mindannyian a pillanatba zártan létezünk, egymástól elszigetelve dolgozunk, mert nincs egy olyan társadalmi környezet, amely egy kicsit is szimpatizálna törekvéseinkkel – mert legalulról indulva azt kell tennünk, amit senki más sem: az egész világ ellen kell küzdenünk.”³

Wallace pesszimista, de reálisan ítéli meg a fekete feministák helyzetét, különösen a már-már klasszikus elszigeteltségre utalva, amellyel a legtöbbünk szembesül. Azonban hátrányos helyzetünket hasznosíthatjuk, hogy egyértelmű ugrást tegyünk a forradalmi fellépés felé. Ha a fekete nők szabadok lennének, az azt jelentené, hogy mindenki más is szabad, mivel szabadságunk szükségessé teszi az elnyomás összes rendszerének megsemmisítését.

A feminizmus mindazonáltal fenyegető lehet a fekete emberek többsége számára, mert létezésünk egyik legalapvetőbb feltételezését kérdőjelezi meg: azt, hogy a nemnek kell meghatároznia az erőviszonyokat. Az 1970-es évek elején egy fekete nacionalista röpiratban a következőképpen írnak a férfi és női szerepekről:

Tisztában vagyunk vele, hogy hagyományosan a férfi a ház ura. Ő a ház / nemzet vezetője, mert szélesebb körű ismeretei vannak a világról, nagyobb a tudatossága, átfogóbb a megértése, és bölcsebben alkalmazza ezeket az ismereteket... Végül is ésszerű, ha a férfi a ház feje, mert ő az, aki képes megvédeni otthona fejlődését... A nők nem képesek ugyanazokat a dolgokat tenni, mint a férfiak – a természet arra készíti őket, hogy másként működjenek. A férfiak és nők és nők közötti egyenlőség az absztrakt világban sem történhet meg. A férfiak sem egyenlők más férfakkal, például képességeikben, tapasztalatokban

3. Wallace, Michele (1975). *A Black Feminist's Search for Sisterhood*. *The Village Voice*, 1975. július 28., 6–7.

pedesztálokat, a királynői címet és a tíz lépésnyi lemaradást. Elégséges az, hogy emberként, valóban emberként ismerjenek el.

Úgy véljük, hogy a patriarchális nemi és szexuális politika ugyanannyira áthatja a fekete nők életét, mint az osztály- és a rasszpolitika. Gyakran nehezen tudjuk elválasztani egymástól a rasszhoz köthető, nemi és osztályelnyomást, mert életünkben többnyire egyszerre tapasztaljuk meg őket. Tudjuk, hogy létezik olyan rassz és nemi alapú elnyomás, amely nem pusztán rasszhoz köthető vagy kizárólag nemi/szexuális jellegű, például a fekete nőknél a fehér férfiak által elkövetett nemi erőszak mint történetileg a politikai elnyomás eszköze.

Bár feministák és leszbikusok vagyunk, szolidárisak vagyunk a progresszív fekete férfakkal, és nem támogatjuk azt a széttagolódást, amelyet a szeparatista fehér nők követelnek. Fekete személyekként kialakult helyzetünk szükségessé teszi, hogy szolidaritás alakuljon ki közöttünk a rassz dimenziója mentén, amire a fehér nőknek természetesen nincs szükségük a fehér férfakkal szemben, hacsak nem a rasszista elnyomók negatív szolidaritása formájában. A fekete férfakkal együtt küzdünk a rasszizmus ellen, miközben a fekete férfakkal is küzdünk a szexizmus miatt.

Tisztában vagyunk azzal, hogy minden elnyomott népcsoport felszabadításához szükség van a kapitalizmus és az imperializmus, valamint a patriarchátus politikai-gazdasági rendszereinek megsemmisítésére. Szocialisták vagyunk, mert úgy gondoljuk, hogy a munkát a munkások és a termékeket létrehozók kollektív haszna érdekében kell megszervezni, nem pedig a főnökök profitszerzéséért. Az anyagi erőforrásokat egyenlően kell elosztani azok között, akik ezeket az erőforrásokat létrehozzák. Nem vagyunk azonban meggyőződve arról, hogy egy szocialista forradalom, amely egyben nem feminista és antirasszista forradalom is, garantálni tudná felszabadulásunkat. Elérkezett annak a szükségessége, hogy a munkaerőpiacon általában marginalizált fekete nők sajátos osztálybeli helyzetét figyelembe véve elemezzük az osztályviszonyokat, mivel ebben a pillanatban is néhányunkat átmenetileg kétszeresen kívánatos zsetonnak tekintenek szellemi és szakmai szinten is. Meg kell értenünk azoknak a

személyeknek a valós osztályhelyzetét, akik nem pusztán bőrszín, nem és szexualitás nélküli munkások, hanem akik számára a rasszbéli és nemi elnyomás munkájuk és gazdasági helyzetük meghatározó tényezője. Noha alapvetően egyetértünk Marx elméletével, ahogyan azt az általa elemzett specifikus gazdasági viszonyokra vonatkoztatják, de azt is tudjuk, hogy elemzését tovább kell gondolni, hogy fekete nőkként sajátos gazdasági helyzetünket is megérthessük.

Eddigi politikai hozzájárulásunk „a személyes politikai” feminista elvének kiterjesztése. Tudatosságnövelő üléseink során például sok szempontból túlléptünk a fehér nők kinyilatkoztatásain, mivel egyszerre foglalkoztunk a rassz és az osztály, valamint a szexualitás és nem következményeivel. Még a fekete nők stílusa is, az, ahogyan a feketék nyelvén beszélünk / tanúskodunk tapasztalatainkról, kulturális és politikai rezonanciával bír. Nagyon sok energiát fektettünk bele elnyomásunk kulturális és tapasztalati természetének vizsgálatába, ráadásul szükségből, hiszen ezeket a kérdéseket soha nem tették fel eddig. Korábban senki sem vizsgálta a fekete nők életének többrétegű szövetét. Ezekre a felfedezésekre / konceptualizálásra példa, amikor egy találkózónkon azokat a módokat vitattuk meg, ahogyan korai szellemi érdekeinket saját társaink, különösen a fekete férfiak támadták. Rájöttünk, hogy mindannyiunkat, mivel okosak voltunk, szintén „csúnyának”, azaz „okos-csúnyának” tekintettek. Az „okos-csúnya” sztereotípiá miatt legtöbbünk számára szellemi fejlődésünk csak „társadalmi” életünk árán történhetett. A fekete és fehér közösségekben, összevetve, a fekete gondolkodó nőket érő megtorlás sokkal nagyobb, mint ami a fehér, különösen az iskolázott közép- és felsőbb osztályokba tartozó nőket éri.

Mint már említettük, elutasítjuk a leszbikus szeparatizmus álláspontját, mert az nem életképes politikai elemzés vagy stratégia számunkra. Túl sok mindent és mindenkit rekeszt ki, különösen a fekete férfiakat, nőket és gyermekeket. Kritikával és elutasítással tekintünk arra, ahogy a férfiakat szocializálják a társadalmunkban: hogy mit támogatnak, hogyan cselekszenek és hogyan nyomnak el. De nem élünk azzal a tévhitel, hogy önmagukban a férfi létük

– vagyis a biológiai nemük – teszi őket olyanokká, amilyenek. Fekete nőkként bármilyen típusú biológiai determinizmust különösen veszélyes és reakciós politikai alapnak tekintünk. Azt is meg kell kérdeznünk, hogy vajon a leszbikus szeparatizmus megfelelő és progresszív politikai elemzés és stratégia-e, akár azok számára is, akik gyakorolják, ugyanis a nemi és szexuális elnyomáson kívül nem veszi figyelembe a nők elnyomásának más formáit, köztük az osztályt és a rasszt sem.

3. A fekete feministák szerveződésével kapcsolatos problémák

Fekete feminista kollektívaként együtt töltött évek során egyaránt tapasztaltunk sikert és veszteséget, örömet és fájdalmat, győzelmet és vereséget. Észrevettük, hogy nagyon nehéz a fekete feminista kérdések köré szerveződni, sőt bizonyos helyzetekben még azt is nehéz kimondani, hogy fekete feministák vagyunk. Megpróbáltuk átgondolni nehézségeink okait, különösen azért, mert a fehér nők mozgalmái továbbra is erősek és sokfelé terjeszkednek. Ebben a részben megvitatjuk a szerveződési problémák általános okait, és külön kitérünk a saját kollektívánk szerveződésének fázisaira is.

Politikai munkánk legfőbb nehézségét az jelenti, hogy nem csupán egy vagy két fronton próbálunk küzdeni az elnyomás ellen, hanem elnyomások egész sorával kell szembe néznünk. Nincsenek rasszhoz köthető, nemi, szexuális vagy osztálykiváltságaink, amelyekre támaszkodhatunk. Még azokhoz az erőforrásokhoz és minimális hatalomhoz sincs hozzáférésünk, amely az ilyen privilégiumokkal rendelkező csoportok számára adott.

Nem lehet alábecsülni a fekete nőként való létezés pszichológiai terhét, illetve az ebből fakadó, politikai tudatosságnövelésben és a politikai munkában rejlő nehézségeket. Társadalmunkban nagyon alacsony értéket tulajdonítanak a fekete női pszichének, ez pedig egyszerre rasszista és szexista is. Ahogy csoportunk egyik alapítótagja mondta: „Mindannyian sérült emberek vagyunk, pusztán amiatt, hogy fekete nőkként születtünk.” Pszichésen és minden más